

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเชิงวิเคราะห์บทบาทผู้หญิงในนวนิยาย และเรื่องสั้น ของหลวงวิจิตรวาทการพบว่า หลวงวิจิตรวาทการแตงนวนิยาย และเรื่องสั้นชั้นมิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อความบันเทิงเพียงอย่างเดียว แต่เขาต้องการเสนอทัศนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบาททางสังคมของผู้หญิงด้วย

หลวงวิจิตรวาทการได้สร้างบทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของเขา ขึ้นมาจากประสบการณ์ส่วนหนึ่งในชีวิต กล่าวคือ ชีวิตของหลวงวิจิตรวาทการ เริ่มต้นจากความลำบากยากจน แล้วสร้างตนจนได้เป็นถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างๆ หลายกระทรวง จากประสบการณ์ชีวิตในลักษณะนี้ มีส่วนต่อการกำหนดบุคลิกภาพของตัวละครฝ่ายหญิง คือ ลักษณะของการต่อสู้ชีวิต เกี่ยวกับเรื่องนี้อาจมีผู้สงสัยว่า เหตุใดผู้ประพันธ์ซึ่งเป็นผู้ชาย จึงนิยมใช้ผู้หญิงเป็นตัวละครเอก อีกทั้งมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินเรื่องในนวนิยายและเรื่องสั้นของเขา ปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการตอบคำถามนี้ได้ คือ ภูมิหลังทางสังคมซึ่งมีส่วนในการกำหนดทัศนะเกี่ยวกับผู้หญิงของหลวงวิจิตรวาทการ จะเห็นได้ว่า หลวงวิจิตรวาทการมีเจตนาในการใช้ผู้หญิงเป็นตัวละครเอกด้วยจุดมุ่งหมายหลายประการ เป็นต้นว่า การสร้างตัวละครฝ่ายหญิงในลักษณะเช่นนี้เป็นการท้าทายทางความคิด เพราะจากสภาพความเป็นจริงในสังคมไทย ผู้ชายมีบทบาทเป็นผู้นำ ผู้หญิงมีบทบาทเป็นผู้ตาม นอกจากนี้อิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตกมีส่วนในการกำหนดทัศนะเกี่ยวกับผู้หญิงของเขา ให้มองเห็นความสำคัญของผู้หญิง ในอันที่จะพัฒนาชาติบ้านเมืองได้ไม่น้อยไปกว่าผู้ชาย เกี่ยวกับเรื่องนี้ความเป็นมาในชีวิตของเขามีส่วนกำหนดบทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้น ดังต่อไปนี้

วิถีชีวิตของหลวงวิจิตรวาทการ ตั้งแต่เยาว์วัย ผู้วิจัยพบว่า เขามีบิดา มารดา และย่า ที่มีส่วนช่วยให้เขารักการศึกษาค้นคว้าความรู้ มารดาของเขาเป็นหญิงที่มีความขยันหมั่นเพียร และอดทนต่อความยากลำบาก บุคลิกภาพของเขอน่าจะมีส่วนในการปลูกฝังลักษณะนิสัยของเขาให้มีความขยันหมั่นเพียร รวมทั้งอดทนต่อความยากลำบาก นอกจากนี้เขาได้เรียนรู้ว่าผู้ยากจน หรือต่ำต้อยยอมเป็นผู้ถูกกลั่นแกล้ง หรือประสบความพ่ายแพ้อยู่เสมอ ครั้นเมื่อเขาได้ศึกษาพระธรรม ซึ่งมีส่วนเสริมให้เขามองเห็นว่า ชีวิตมนุษย์เป็นอนิจจัง มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตไปในทางที่ดีขึ้นได้ หากบุคคลผู้นั้นรู้จักต่อสู้ชีวิตในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

ต่อมาเมื่อเขาเข้ารับราชการ มีโอกาสได้เดินทางไปต่างประเทศ ในฐานะเอกอัครราชทูตประจำประเทศต่างๆ ได้พบปะกับหญิงชาวตะวันตก ซึ่งในช่วงเวลา พ.ศ. 2452 (ค.ศ. 1909) เป็นต้นมา ผู้หญิงในต่างประเทศส่วนใหญ่เริ่มต้นตัวเรียวรื่องสิทธิทางด้านต่างๆ ให้เท่าเทียมผู้ชาย อีกทั้งเขาแต่งงานกับหญิงชาวฝรั่งเศสคนหนึ่ง ผู้หญิงคนนี้น่าจะมีส่วนให้เขาเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้หญิงได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ประกอบกับทฤษฎีदारวินทางสังคมที่มีอิทธิพลในต่างประเทศ ตั้งแต่คริสต์ศักราช 1900 เรื่อยมา ทฤษฎีนี้มีหลักการเกี่ยวกับการปรับตัว เพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ อีกทั้งหญิงและชายมีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน เขาได้กล่าวถึงทฤษฎีนี้ไว้ในนวนิยาย และเรื่องสั้นของเขาเป็นเชิงยอมรับความคิดของทฤษฎีนี้

ครั้นเมื่อเขาแต่งงาน ภรรยาของหลวงวิจิตรวาทการได้มีบทบาทสำคัญต่อชีวิต ทั้งทางด้านหน้าที่การงานและทางด้านครอบครัว รวมทั้งลักษณะนิสัยของภรรยาที่มีความอดทนต่อความยากลำบากในชีวิต การเลี้ยงลูกอย่างถูกต้อง และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อลูกมีส่วนให้เขารู้สึกยกย่องในความสำคัญของผู้หญิงมากขึ้น

จากเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ ส่งผลให้หลวงวิจิตรวาทการแต่งนวนิยายและเรื่องสั้นโดยนิยมใช้ผู้หญิงเป็นตัวละครเอก และมีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง ซึ่ง

นวนิยายและเรื่องสั้นส่วนใหญ่ของเขาออกมา ในช่วงที่เขาแต่งงานแล้ว

บทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้น ของหลวงวิจิตรวาทการไม่เพียงแต่เป็นลูกสาวที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดายังเป็นภรรยาที่ปรนนิบัติ และจงรักภักดีต่อสามี หรือเป็นมารดาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูลูกเท่านั้น แต่เขาได้พัฒนาบทบาทตามธรรมชาติเหล่านั้นให้มีคุณภาพมากขึ้น กล่าวคือ ตัวละครฝ่ายหญิงไม่ว่าจะเป็นลูก ภรรยา หรือมารดา สามารถแสดงบทบาทของผู้นำทางด้านต่างๆ และสามารถพัฒนาตน ในหลายๆด้านด้วย หลวงวิจิตรวาทการได้สร้างให้ตัวละครฝ่ายหญิงรู้จักวางตัวในสังคม มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าสารภาพผิดแม้ในเรื่องที่น่าอับอาย รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักใช้ปัญญาแก้ปัญหา รักถิ่นฐานบ้านเกิด และรักความยุติธรรม

ตัวละครฝ่ายหญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการสามารถเป็นผู้นำในครอบครัว ซึ่งเป็นบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อีกทั้งมีบทบาทสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการทหาร เป็นบทบาทซึ่งแต่เดิมไม่มี หลวงวิจิตรวาทการได้สร้างให้ตัวละครเหล่านี้ประสบความสำเร็จ ในการแสดงบทบาทดังกล่าวได้อย่างสมจริง เนื่องจากเขาสร้างรายละเอียดในเรื่องให้ตัวละครฝ่ายหญิงมีปัจจัยอันจะนำไปสู่ความสำเร็จ ปัจจัยดังกล่าว เช่น ผู้หญิงจะมีสติ มีปัญญา และมีโชคประกอบกัน และในแต่ละบทบาทจะมีความต่อเนื่องเชื่อมโยงถึงกัน ตลอดจนมีส่วนที่สอดคล้องกับประสบการณ์ชีวิตของเขา

นอกจากนี้หลวงวิจิตรวาทการได้สะท้อนแนวคิด และทัศนะเกี่ยวกับผู้หญิงไว้ในนวนิยาย และเรื่องสั้น กล่าวคือ หลวงวิจิตรวาทการเห็นว่า ชีวิตคือการต่อสู้ แม้เกิดเป็นหญิงก็จำเป็นต้องต่อสู้ เพื่อความอยู่รอดของชีวิต เพื่อความรัก หรือเพื่อความถูกต้องในสังคม ซึ่งผู้หญิงสามารถที่จะพัฒนา หรือเปลี่ยนแปลงสถานภาพ และบทบาททางสังคมของตนได้ การต่อสู้นั้นผู้หญิงจำเป็นต้องรู้เท่าทันความเป็นไป

ในชีวิตเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ผู้หญิงสามารถเป็นผู้นำในครอบครัว สังคม การเมือง อีกทั้งยังสามารถช่วยเหลือผู้ชายในการป้องกันประเทศ เนื่องจากผู้หญิง ก็เป็นมนุษย์เช่นเดียวกับผู้ชายจึงควรมีสติ เสรีภาพต่างๆ เท่าเทียมกับผู้ชาย เขา ได้สร้างบทบาทให้ผู้หญิงลุกขึ้นมาต่อต้านระบบทาส อาจเพราะเขาเห็นว่า ขนบธรรมเนียม ประเพณีดั้งเดิมที่สืบทอดมา มีความขัดแย้งกับสภาพสังคมสมัยใหม่ อีกทั้งสนับสนุน ให้ผู้หญิงออกมา มีบทบาทในสังคม รู้จักวางตัวในสังคมและมีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง ไม่ใช่คอยพึ่งผู้ชายอยู่ตลอดเวลา เกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง หลวงวิจิตรวาทการได้มีความเห็นเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองว่า การครองชีวิตคู่ อุปนิสัยของคู่สมรสเป็นสิ่งสำคัญต่อการอยู่ร่วมกัน ซึ่งคู่สมรสจำเป็นต้องปรับตัวเข้าหากัน เพื่อความราบรื่นในการครองชีวิต นอกจากนี้ เขาพยายามเปลี่ยนแปลงความขัดแย้งระหว่างบุคคลในครอบครัวซึ่งมีลักษณะค่อนข้างเป็นสากล เช่น แม่เลี้ยงขัดแย้งกับลูกเลี้ยง แม่สามีขัดแย้งกับลูกสะใภ้ หรือแม่กระทั่งพี่สะใภ้ขัดแย้งกับน้องสามี ให้กลายเป็นความรักและความปรารถนาดีต่อกัน

หลวงวิจิตรวาทการได้แสดงแนวคิดและทัศนะใหม่ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทผู้หญิงไว้ในนวนิยายและเรื่องสั้น โดยเน้นให้เห็นว่าผู้หญิงสามารถเป็นหลักในครอบครัว อีกทั้งผู้หญิงควรมีโอกาสออกไปแสดงบทบาทต่าง ๆ นอกบ้านไม่ใช่มีวแต่ทะเลาะเบาะแว้ง หรือหมกมุ่นอยู่กับปัญหาภายในบ้านจนเกินไป เขายังได้กล่าวถึงแนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับความรักว่า ผู้หญิงให้ความสำคัญแก่ความรักเหนือสิ่งอื่นใด แม้ความสุขสบายต่างๆทางวัตถุก็ไม่อาจทดแทนได้ หลวงวิจิตรวาทการยังเชื่ออีกว่า การที่ผู้ชายทรยศต่อความรักของผู้หญิงถือเป็นความผิดร้าย เพราะความรักเป็นสิ่งสูงค่าควรแก่การเชิดชูบูชา นอกจากนี้การหย่าร้างของผู้หญิงไม่ใช่สิ่งน่ารังเกียจ หรือเป็นความผิดแต่อย่างใดแต่เป็นลักษณะของธรรมชาติ คือ สิ่งใดที่เข้ากันไม่ได้ย่อมต้องแยกจากกัน และประการสำคัญผู้หญิงสามารถชนะใจบุคคลอื่นได้ด้วย ความดีซึ่งผู้หญิงควรมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การรู้จักเสียสละเพื่อผู้อื่น รวมทั้งประเทศชาติ ความจริงใจ และการยอมรับความจริง แม้ในเรื่องที่น่าอับอาย หรือ

การกระทำความผิด หากผู้หญิงรู้สึกผิดหรือกระทำไปโดยไม่ตั้งใจ หรือกระทำไปโดยมีเหตุผลเพียงพอก็เป็นเรื่องที่น่าให้อภัย หลวงวิจิตรวาทการให้ผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของเขารู้จักการให้อภัย แต่เป็นการให้อภัยที่มีขีดจำกัดไม่ใช่การยอมทนตลอดไป หากการกระทำผิดนั้นเป็นไปในลักษณะซ้ำ แล้วซ้ำเล่าซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างไปจากผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นก่อนหน้านั้น

เท่าที่กล่าวมา สรุปได้ว่า หลวงวิจิตรวาทการต้องการเสนอทัศนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบาททางสังคมของผู้หญิงไว้ในนวนิยายและเรื่องสั้นของเขา

ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเฉพาะบทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการโดยพิจารณาสภาพแวดล้อมทางสังคมเกี่ยวกับผู้หญิง ในช่วงเวลานั้นประกอบ ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษาวิเคราะห์ถึงการแสดงบทบาทผู้หญิงของหลวงวิจิตรวาทการในนวนิยายและเรื่องสั้นของเขาในด้านจิตวิทยา ซึ่งมีลักษณะที่น่าสนใจในการศึกษาค้นคว้า

